

Harminc éve halt meg Antall József, aki életét adta a magyar népért

2023 december 12. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Nemzeti elkötelezettség és kereszténydemokrata alapok határozták meg a politikáját

Antall József a rendszerváltozás utáni Magyarország els? demokratikusan és törvényesen megválasztott miniszterelnöke volt, XX. századi történelmünk ikonikus alakja, aki tudós történészként és felel?s politikusként a magyar nemzet egységében, az európai szabadság értékrendjében és a kereszténység társadalmi tanításában vélte fölfedezni a harmadik évezred Magyarországának alapjait.

T?sér Ádám tavaly bemutatott, Blokád cím? filmje az 1989–90-es magyarországi rendszerváltozás és az azt követ? demokratizálódási folyamatok els? komoly válságát, az 1990 októberének utolsó napjaiban kialakult taxisblokádot mutatja be. Egy váratlanul bejelentett, nagymérték? és kormányzatilag rosszul kommunikált üzemanyagár-emelés miatt a f?város, illetve a vidék több közlekedési csomópontját szervezetten – és vélhet?en némi állambiztonsági hátter?, múltú segítséggel – lezárták a fuvarozó vállalkozók (akiknek a nyolcvanas évekbeli világát tragikus realizmussal ismerhettük meg András Ferenc Dögkesely? cím?, Cserhalmi György f?szereplésével készült, 1982-es mozijából). Tették ezt azért, hogy ezzel kényszerítsék tárgyalásokra a kormányt, és elérjék – legalább ideiglenesen – az üzemanyagok árának csökkentését. Ekkor világossá vált, hogy az akkori legnagyobb ellenzéki párt által jelölt államf?, valamint a hader? és a rend?rség vezetése nem áll – még a szavak szintjén sem – a kormány mellett.

A film f?h?sének valós történelmi modellje, a harminc éve elhunyt Antall József már kisgyermekkora óta a politika b?völetében élt. Családi öröksége volt a közélet iránti érdekl?dés. Id?sebb Antall József kisgazda politikus ugyanis a második világháború éveiben a náci német megszállás el?l Magyarországra menekült lengyeleket támogató kormánybiztos volt, 1945 után, a „koalíciós években” pedig parlamenti képvisel?, egy évig újjáépítési miniszter (és pár napig a pénzügyminiszteri posztot is betöltötte). Kés?bb a polgári elkötelezettség? – és az Isten, haza, család jelmondattal kampányoló – Független Kisgazdapárt (FKGP) egyik meghatározó politikusa, pártigazgatója. Apai nagyapja, Sz?cs István el?bb gróf Apponyi Albert személyi titkára, majd gróf Klebelsberg Kunó mellett a vallás- és közoktatásügyi minisztérium népiskolai oktatásért felel?s helyettes államtitkára volt, kés?bb két cikluson keresztül országgy?lési képvisel?.

Politikai eszmélése egyik els? epizódjára kés?bb így emlékezett:

Ma is, ha felidézem, szinte szó szerint emlékszem, amikor hat-hét éves koromban, ’37–’38-ban, Veszprém megyében, az egyik hegyi úton magyarázta el nekem apám, hogy mi a demokrácia. Hogy mit kell érteni alatta, mit jelent a képviseleti demokrácia, és hogy nekünk ehhez h?nek kell lenni, bármit mondanak és bármit hallanék.

Antall József tehát komoly családi háttérrel indulva – hiszen náluk állandó beszédtéma volt a nemzetközi és a hazai politika, valamint a történelem –, a budapesti piarista gimnázium elvégzése után, egyetemi éveiben nagy elmélyültséggel és elméleti megalapozottsággal folytatott történelmi, irodalmi és jogi tanulmányokat. Az 1950-es évek közepén középiskolai tanárként dolgozott. Az 1956-os forradalom és szabadságharc napjaiban a budapesti Eötvös József Gimnázium forradalmi bizottságának elnökévé választották. Ennek következtében a megtorlások idején évekig nem kapott végezettségének megfelel? állást, s?t közlési tilalom alá esett: így sem szaktörténészi, sem tudományos ismeretterjeszt? publicisztikai tevékenységet nem folytathatott, írásai nem jelenhettek meg.

Történészként két jelent?s szakmai eredményt ért el. Egyrészt komoly kortörténeti és összehasonlító eszmetörténeti felkészültséggel vizsgálta – és bölcsészdoktori disszertációjának a témájául is választotta – báró Eötvös József (író, politikai gondolkodó, az els? felel?s magyar kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere) kiegyezést el?készít? politikai szerepét, valamint korabeli sajtótevékenységét. Másrészt a budapesti Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár megszervezésében, valamint infrastrukturális és szakmai alapjainak megteremtésében is komoly szerepet vállalt: el?bb tudományos f?munkatársként, majd hosszú ideig f?igazgató-helyettesként, végül f?igazgatóként.

Tudományos munkásságával nagymértékben hozzájárult a mind a hazai muzeológia, mind a nemzetközi orvostörténeti kutatások dimenziójából vizsgálva fontos közgy?jtemény és tudományos m?hely létrehozásához.

A rendszerváltozás el?estéjén már mértékadó közéleti szerepl?nek tartották, nemzetközi szinten is: kiváló németnyelv-tudása miatt els?sorban a (nyugat-)németországi, ausztriai és svájci politikai körök. Ezen államok budapesti nagykövetségeinek politikai és protokolláris eseményeinek rendszeres meghívottja volt. Az államszocialista rendszer bukásával párthuzamos belpolitikai folyamatokba egy kis késéssel kapcsolódott be. Több, akkoriban alakuló, illetve újjászervez?d? politikai formáció is érdekl?dött iránta.

A Független Kisgazdapártban – amihez édesapja révén hagyományosan köt?dött – a f?titkárhelyettesi pozíciót ajánlották neki, amely azonban Futó Dezs? kora és betegsége miatt a párt operatív irányítását jelentette. A Keresztes Sándor (kés?bb hazánk rendszerváltozás utáni els? vatikáni követe) által az egykori, Barankovics István vezette Demokrata Néppárt örökébe lép? Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) pedig a f?titkári tisztséget kínálta fel neki.

Végül a Magyar Demokrata Fórumban (MDF) vállalt szerepet, amelynek kés?bb az elnökévé is megválasztották.

A tervei szerint egy európai orientációjú, centrum- vagy jobbközép irányultságú, kereszténydemokrata szellemiség? szervezetet akart létrehozni az akkor gy?jt?pártként m?köd? MDF-b?l. 1990 nyarán az MDF, az FKGP és a KDNP koalíciójából álló kormány élén kezdte meg államférfiként a munkáját, amelyet felel?sségteljesen vállalt, komoly történelmi küldetésként élt meg: a demokratikus Magyarország építését.

Én egy nemzeti elkötelezettség?, egységes Európában hív?, liberális kereszténydemokrata vagyok. Ha ennek bármelyik elemét elhagyjuk, akkor ez a meghatározás tévessé válik

– vallotta nem sokkal megválasztása után.

Az 1990 és 1994 közötti id?szakban közismert volt a legnagyobb kormányzó párt, az MDF és a leger?sebb ellenzéki párt, a széls?ségesen liberális Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ) közötti ellentét. Ezt a – hosszú távú politikai következményeit tekintve egészen tragikus – konfliktust csak tovább mélyítette Göncz Árpád tevékenysége, aki a pártok fölött álló és a nemzet egységét megtestesít? köztársasági elnöki funkcióját aprópénzre váltva aktuálpolitikai tevékenységbe kezdett, amit a taxisblokád idején éppúgy bizonyított, mint Antall József elhunyta után közvetlenül. A miniszterelnök halála kapcsán elmondott államf?i beszédében ugyanis Antall személyét és az általa vezetett kormányt bírálta indirekt módon, s burkoltan rájuk hárította a be nem fejezett rendszerváltozás felel?sségét. Ezzel pedig gyakorlatilag, alig fél évvel az 1994-es választások el?tt az ellenzék, els?sorban az ?t a köztársasági elnöki székbe jelöl? SZDSZ érdekeit képviselte.

A korábban már említett taxisblokád mellett Antall József kormányf?ségének idejére esett a médiaháború, a privatizáció intenzív szakaszának megindulása, valamint az életszínvonalnak egy olyan esése, amely magyarok millióinak nemcsak a rendszerváltozásban, de a vadkapitalizmusnak nevezett és akként megélt jóléti piacgazdaságban való csalódást is jelentette. Ennek eredménye volt, hogy 1994-ben a szociális demagógiával kampányoló, posztkommunista Magyar Szocialista Párt – Rákosi Mátyás és Kádár János kommunista diktatúrájának utódszervezete – elsöpr? gy?zelmet arathatott.

Antall József szinte miniszterelnöksége els? napjaitól kezdve súlyos daganatos betegséggel küzdött, amely id?nként nemcsak rettent? fájdalommal és szenvedéssel, valamint rendszeres kórházi kezelésekkel járt, de azt a terhet is rárótta, hogy a magyar választópolgárok bizalmából megkapott politikai felhatalmazással minél hatékonyabban élve kell el?revinnie a rendszerváltozás gazdasági, társadalmi, kulturális folyamatait. Mindezt úgy, hogy saját pártja is töredezett volt, nem pedig egységes er?, politikai ellenfelei pedig a kormánypártok soraiban éppúgy voltak, mind az ellenzék képvisel?i között.

Magyarország rendszerváltó miniszterelnökér?l, a nemzeti szabadság mellett elkötelezett európai kereszténydemokrata politikusról elmondhatjuk, hogy az életét adta a kialakuló magyar demokráciáért.

Politikai hitvallását a magyar nemzeti érdekek, a klasszikus értelemben vett szabadelv? értékek és a kereszténység társadalmi tanításai határozták meg biztos alapként.

Borítókép: Antall József (Fotó: Wikipédia/Antall Péter/Antall család archívum)

www.magyarnemzet.hu

Ajánló